

Κάποιος φίλος

ΤΟΝ ΛΕΝΕ ΓΙΑΚΟΥΜΗ. Όταν το σούρουπο αγκαλιάζει το νησί και η θαλασσινή δροσούλα χαϊδεύει τα μπαϊλντισμένα από τον κάματο της ημέρας πρόσωπα, τότε ο Γιακουμής κατεβαίνει στην παραλία. Φοράει γκρι σκούρο παντελόνι και κοντομάνικο θαλασσί πουκάμισο. Θα 'ναι πενήντα χρονών, ίσως λίγο παραπάνω, μα έχει μπόι δεκάχρονου αγοριού. Κάθεται στο κεντράκι του κυρ Γιάννη μπροστά στη θάλασσα και πίνει τα ουζάκια του. Κλειδώνει τις έγνοιες, τις σκοτούρες της δουλειάς στην παράγκα του και το βραδάκι κάνει το κέφι του.

Ανοιχτόκαρδος, γελαστός, χωρατατζής, χαίρεσαι τη συντροφιά του. Ευαίσθητος με μαλακιά, φιλότιμη καρδιά, κρύβει την πίκρα και τον πόνο με αξιοπρέπεια. Η τετραπέρατη ματιά του γυμνώνει τις ελαφρά ντυμένες κοπέλες, καθώς περνάνε ξένοιαστες. Κι εκεί που διηγείται κάτι σοβαρό, απότομα ανακάθεται και με παιδιάστικη χαρά λέει:

«Να, αυτή έχει καλό στέλεχο, λίγο πάχος να είχε...» μετά από λίγο «αυτή δε μ' αρέσει, περπατάει σαν γλαρί» και πάλι: «αυτή που κατεβαίνει τα σκαλιά, γύρνα να δεις, γύρ-

να ντε, η αφιλότιμη, σέρνει τον άντρα σαν το ψάρι τη γάτα. Παναγιά μου, τι πράμα είναι, θα ντουπάρει το νησί μας, κουνιέται... κοπέλα μου, φύγε, θα βουλιάξουμε».

Το ποτηράκι δίπλα του δεν προφταίνει να αδειάσει, παραγγέλνει άλλο. Καπνίζει και πίνει πολύ, πάρα πολύ. «Για να δουλεύει το μυαλό καλά, θέλω να αισθάνομαι τα σωθικά μου ζεστά, να καίγονται» λέει πλαταγίζοντας τη γλώσσα και καταπίνοντας με αφάνταστη απόλαυση το οινόπνευμα.

Με τ' αστέρια της νύχτας ζωντανά ακόμα στον ουρανό, ο Γιακουμής είναι κιόλας στην παράγκα του. Πιάνει δουλειά. Καθώς τα καΐκια και οι βάρκες επιστρέφουν από το ολονύχτιο ψάρεμα, παραλαμβάνει τηνπραμάτεια: ζυγίζει, μετράει, λογαριάζει, πληρώνει, κι όλα αυτά με αφάνταστη ικανότητα και εξυπνάδα.

Η παράγκα του βρίσκεται στην καλύτερη μεριά του νησιού, μπροστά στην παραλία. Την έχει βάψει σκούρο πράσινο με δυο κόκκινες γραμμές κάτω κάτω. Απέξω, γύρω γύρω, έχει βάλει γλάστρες, γαρουφαλιές, κατιφέδες, ενώ από μέσα ξεχύνονται αμανέδες, τσιφτετέλια, χασάπικα και ζεμπέκικα από το τυραγνισμένο γραμμόφωνό του! Βαθύτερα, πάνω στον γκριζο τοίχο, είναι καρφωμένες φωτογραφίες, γυναίκες με μπανιερά στη θάλασσα. Όταν τελειώνει τη δουλειά ανάβει τσιγάρο, κάθεται αγνάντια και τις βλέπει.

«Αυτή έχει καλό στέλεχο, η άλλη είναι κοκαλιάρρα, δε μ' αρέσει, πρέπει να τη βγάλω, εκείνη έχει πλούσιο μπούστο, σαν τις γυναίκες του νησιού, της σπαθάτης τα μάτια με καίνε, με ξεσηκώνουν» κι ενώ ακούγεται μια ζεμπεκιά, αναστενάζει με καημό και λέει: «Άντε, Γιακουμή, παράτα τους καημούς...»

Κάθε πρωί κόσμος μαζεύεται εκεί μπροστά στην παράγκα του να αγοράσει ψάρια. Ένας θέλει απ' αυτά, άλλος από εκείνα, κάποια κυρία γυρεύει αστακό, ο γιατρός έχει παραγγείλει συναγρίδα. Κι εκείνος όλους τους ευχαριστάει, απαντάει, ζυγίζει, μετράει, δίνει, λογαριάζει, παίρνει, χωρατεύει, κουβεντιάζει. Τα μικρά χέρια του πνίγουν κυριολεκτικά τη δουλειά. Μια μπουκιά άνθρωπος, κι όμως όλα τα προλαβαίνει.

Δέκα η ώρα· στέκομαι μακρύτερα και τον βλέπω που δουλεύει. Εκείνα τα πανέξυπνα μικρά γκριζοπράσινα μάτια με ξετρυπώνουν. Μου γνεύει μια όμορφη γκριμάτσα στο ηλιοκαμένο ρυτιδωμένο ανοιχτό πρόσωπό του, χαμογελάει. Ξέρει και χαίρεται ιδιαίτερα, εξάλλου, όπως κι εγώ, το βραδάκι θα τα πιούμε αντάμα. Με χταποδάκι και αστακουδάκια στα κάρβουνα που μοσχοβολάνε.

«Τα θηλυκά αστακουδάκια είναι πιο νόστιμα, σαν τα χοριτσάκια» λέει κοιτάζοντάς με κατάματα και πονηρά.

«Μπα, δε βρίσκω καμιά διαφορά» απαντάω αργά, αδιάφορα.

«Δεν καταλαβαίνεις από θηλυκά» λέει περιπαιχτικά. Πειραγμένος τάχα, διαμαρτύρομαι. «Έτσι λες;»

«Όχι έτσι λέω, έτσι είναι, φίλε μου. Εγώ το θηλυκό το γένος το παίρνω μυρουδιά από την άλλη άκρη του πελάγου, προτού σαλπάρει κατά δω, με τραβάει, έχει αλλιώςτικη μπασιά, έτσι κι ο αστακός, δεν περιμένω να τον ξεκοιλιάσω για να βεβαιωθώ».

Πόσο μ' αρέσει να τον ακούω. Μιλάει με τέτοια πειστικότητα και με βλέπει ίσια μέσα στα μάτια με ειλικρίνεια.

Τι όμορφα διηγείται! Θαυμάζω που με τα μικρά χέρια του παριστάνει κιόλας το καθετί που λέει, το ζωντανεύει. Μου κάνει εντύπωση αυτός, ένας αγράμματος ψαράς, να μου δίνει τόσο ζωντανές παραστατικές εικόνες και όμορφες στιγμές.

Καθώς ένας χωροφύλακας περνάει μπροστά, μου διηγείται:

«Κάποια μέρα τσακώθηκα μ' έναν από δαύτους, φοράνε στολή και νομίζουν ότι είναι σπουδαίοι. Θα ήταν έντεκα η ώρα που ήρθε στην παράγκα μου».

«Η παράγκα σου είναι λερωμένη, δεν τη σκούπισες» λέει με αυστηρό τόνο.

«Κυρ χωροφύλακα, την εσάρωσα, αλλά τόσα κλαριά, οι αέρηδες, τα μελέμια, ρίχνουν σαρίδια, απέ είναι και τα πουλιά από πάνω, όλο κουτσουλάνε».

«Λες ψέματα, δεν τη σκούπισες, να σταματήσεις τη δουλειά, να παστρέψεις τον τόπο κι ύστερα να δουλέψεις» λέει και κοιτάει γύρω τον κόσμο με υπεροψία.

«Δεν μπορώ να σκονίσω τους ανθρώπους, ούτε να τους κάνω να περιμένουν, μεσημέριασε, οι γυναίκες θέλουν να μαγερέψουν... άλλωστε, σου είπα, σάρωσα το πρωί, άφησέ με να κάνω τη δουλειά μου, πήγαινε στην ευχή του Θεού».

«Είπα, δε θα πουλήσεις άλλο, θα σε πάω μέσα...» είπε και κοντοζύγωνα.

«Άμα τελέψω θα σαρώσω... σ' ένα μισάωρο...»

«Τώρα... τώρα θα σαρώσεις» επέμενε ο κηφήν. Αρπάζω το σκουπόξυλο, πετάγομαι από μέσα και καταπάνω του. Ο τζερεμές άρχισε να τρέχει, από πίσω τον έχω, στην ανηφόρα παρά λίγο να τον προκάνω να του καταφέρω μια στα πισινά.

«Μιας κι έπιασα απόψε τις αρχές του τόπου θα σου διηγηθώ και του τελώνη το πάθημα» είπε γελώντας και ήπιε μια γουλιά τσίπουρο. Μα εγώ άρχισα να γελάω, γιατί όταν τσακώθηκε μ' αυτόν έτυχε να είμαι εκεί μπροστά.

«Είναι μια Δευτέρα, κοντά το μεσημέρι. Η γυναίκα του Τελώνη έρχεται στην παράγκα του Γιακουμή, διαλέγει ένα κιλό φάρια, πληρώνει και φεύγει. Δεν περνάει πολύ ώρα, να σου και ο άντρας της.

«Πού είναι το χαρτί με την τιμή που πούλησες τα φάρια στη γυναίκα μου ;» ρωτάει με έξαψη και βιαστικά. Ο Γιακουμής γυρίζει· τα έμπειρα μάτια του τον κόβουν και αργά απαντάει. «Τα πούλησα, δεν έχω άλλα...»

«Το χαρτί, το χαρτί, θέλω να δω την τιμή» λέει απαιτητικά ο Τελώνης. «Της τα πούλησες σαράντα το κιλό...»

«Ε, τόσο είχαν» απαντάει ήρεμα ο Γιακουμής και συνεχίζει τη δουλειά.

«Το χαρτί, σου λέω, θέλω να δω την τιμή, το χαρτί» επιμένει η Τελώνης.

«Το έφαγα» λέει ο Γιακουμής χαμογελώντας: «άλλος, άλλος ποιος έχει σειρά... να ξεπουλήσω, να πάω για κολύμπι...»

«Θα σε κλείσω μέσα, πουλάς όσο θέλεις, κοροϊδεύεις τον κόσμο...» είναι κατακόκκινος από το θυμό του ο Τελώνης.

«Ο κόσμος διαλέγει και ψωνίζει. Να, τήρα, έχω τιμές σ' όλα τα φάρια».

«Θα σε πάω μέσα, μασκαρά, να μάθεις να πουλάς τίμια, θα σου κλείσω το μαγαζί».

Ο Τελώνης στέκεται εκεί μπροστά στον πάγκο και λέει, λέει, απειλεί και δε φεύγει.

«Α... να σου πω... με παρασκότησες, παράσιτο, τα ήθελες χωρίς πλερωμή, γι' αυτό μου φορτώθηκες». Κεντρισμένος ο Γιακουμής, παίρνει τον κουβά με τα απόνερα και τα ρίχνει στα πόδια του Τελώνη. Εκείνος σαστίζει, φεύγει, τρέχει, ο κόσμος γελάει και φωνάζει «μπράβο, μπράβο, Γιακουμή, δώσ' τού χαραμοφάη, ρίξ' τον στη θάλασσα να πιάσει τσάμπα ψάρια...»

Απαίτηση του Τελώνη, ο Γιακουμής πήγε στη χωροφυλακή.

«Κυρ χωροφύλακά μου, δε νόησα απαρχής, ότι ήθελε ψάρια χωρίς πλερωμή, γι' αυτό θύμωσε» απολογιέται ο Γιακουμής. Ο χωροφύλακας ήξερε τον Γιακουμή –κρυφά συμπαθούσε αυτό το πανέξυπνο ανθρωπάκι και– λέει στον Τελώνη:

«Πες στη γυναίκα σου να μην αγοράζει ακριβά ψάρια, αλλά απ' εκείνα που ο Γιακουμής ταΐζει τα γλαριά...»

Εκείνο το βράδυ, που καθόμαστε σαν τόσα άλλα στο κεντράκι και τα πίναμε συντροφιά, ο Γιακουμής παραδόξως δεν είχε διάθεση. Ήταν αφηρημένος, δεν έλεγε αστεία, ούτε κοιτούσε τις γυναίκες. Μόνο έπινε το 'να τσίπουρο πάνω στ' άλλο και από το 'να τσιγάρο άναβε τ' άλλο. Για να βρει το κέφι του, σκέφτηκα να του ανοίξω κουβέντα για γυναίκες που ήταν η αδυναμία του. Όμως ξαφνικά θέλησα να μάθω κάτι γι' αυτό τον ίδιο.

«Γιακουμή, γνωριζόμαστε τόσο καιρό, δε σ' έχω ρωτήσει, νησιώτης είσαι; Γιατί, ξέρω, πολλοί από τη στεριά έχουν ανοίξει μαγαζιά εδώ...» τον ρωτάω και ρίχνω ούζο στα ποτήρια μας.